

Bán István (1922-1984)

A mohácsi születésű, apai ágon sokác származású Bán István 1937 és 41 között végezte az Iparművészeti Főiskola (mai nevén: Moholy-Nagy Művészeti Egyetem) textil szakát, amelynek hat fő szakosztálya közül – a „textilművességen belül”, - textil szövési technikákat, művészeti tervezést, kolorista kémiát hallgatott, valamint specifikus műhely gyakorlatokkal tökéletesítette elméleti tudását. Mivel a Gobelin Tanszék csak 1951-ben alakult meg, tanulmányai befejeztével önállóan sajátította el a francia gobelin szövés mesterségét. Kartontervei formába öntésekor a kivitelezési munkálatokat nagy műgonddal, odaadóan irányította. Munkássága az 1950-es években in indult, melyet már abban az időben

két jelentős díjjal is elismertek. *Körtánc* c. kárpitja az Iparművészeti Vállalat pályázatának díjnyertes alkotásaként, 1957-ben elnyerte a moszkvai Világifjúsági Találkozó díját. Az igazi áttörést azonban a Brüsszeli Világkiállítás *Diplôme d'Honneur* díjában részesült *Busójárás* c. munkája jelentette, amellyel valóban elismert művésszé vált.

A tradicionálisabb felfogású, legtöbbször figurális korai faliszőnyegeinél előszeretettel alkalmazta a kompozíciót keretező bordúrt, amit később színes sávokkal helyettesített, vagy teljesen elhagyott. Későbbi alkotásaira leginkább az összefogott formák, a dekoratív foltritmus, a montázszerű megjelenítés a jellemző. A francia gobelinek mellett, az 1960-as évektől kisebb méretű faliszőnyegek is kikerültek kezei alól, melyeknél inkább a grafikus jellegű megfogalmazás került előtérbe. A kisebb méretek ellenére, a sokszor az elvágott formákból kialakított kompozíciók azonban jól tükrözik a monumentális iránti igényét. A francia gobelinszövés technikája mellett kialakította saját, modernebb, és a kor igényeinek jobban megfelelő, vegyes technikájú szövési stílusát.

A magánmegrendelők legtöbbször a művész előre elkészített alkotásaiból válogattak, faliszőnyegei csak állami megrendelés esetében készültek egy adott enteriőr számára. Jelentős részük a kor divatjának megfelelően középületek, szállodák, éttermek (pl. Hotel Tihany, Duna Intercontinental, Külügyminisztérium) falára került. A már említett, a Mohácsi Járási Tanács megrendelésére készült *Busójárás* például ma is az ottani Polgármesteri Hivatal dísztermében látható. Az *Európa elrablása* (1976) egészen a 2010-es évek elejéig díszítette az emblemikus budapesti Körszálló éttermét, a *Danaidák* (1975) pedig még ma is eredeti helyén, a Gellért Szálló egyik lakosztályában látható. Emellett számos munkája került külföldre a világ minden részére, magánszemélyek tulajdonába.

A prosperáló, nemzetközi viszonylatban is népszerű faliszőnyegtervező-iparművész, individuális alkotóként komoly hazai- és nemzetközi sikereket tudhatott a magáénak: 1952 és 1976 között 34 jelentős (ipar)művészeti kiállításon szerepelt, így többek között: Iparművészeti kiállítás (Ernst Múzeum), Országos Iparművészeti kiállítás, Képzőművészeti kiállítás

(Múcsarnok), Bútor- és Lakásművészeti kiállítás, Textil falikép kiállítás, Fal-és Tértextil biennálé. 1970-ben a neves Csók Galériában nyílt meg önálló kiállítása faliszőnyegeiből.

Az 1985-ös, a kárpitművészet 40 évét felölelő nagy gyűjteményes Múcsarnokbeli kiállítást azonban sajnos már nem érthette meg, „csak” művei képviselték több évtizedes kárpitművészetét.

Bán István 1984-ben, 61 évesen hunyt el.

[Vissza / Return](#)